

‘(Be-)leefboerderij mag bij iedere gemeente bekend worden’

Elke woning hooguit 300 meter verwijderd van een groen weiland. Zo zien de stadsuitbreidingsplannen van de gemeente Meppel eruit. Enthousiast trekker van dit nieuwbouwproject is Ina Eleveld. Zij bedacht voor de vorm van landbouw tussen nieuwe woningen de term (be-)leeflandbouw. Een interview met een bevlogen ambtenaar.

Elevelds ogen schitteren. Dit is wat ze het liefste doet: concepten bedenken en daar net zo lang aan trekken tot alle problemen zijn opgelost. Zo ging dat ook bij de nieuwbouwwijk Nieuwveense Landen. Toen duidelijk werd dat tussen de woningen het oorspronkelijke karakter van het landschap herkenbaar moest blijven, was de term (be-)leeflandbouw snel bedacht. Nu moest Eleveld op zoek naar boeren die landbouw in zo'n stadswijk wel wilden combineren met andere functies. Zo kunnen boeren wat betekenen voor die stadsmensen en een inkomen verwerven. De zoektocht lukte: in korte tijd meldden zich zoveel gegadigden voor de stadslandbouw dat ze niet meer actief hoefde te werven. Twee geschikte kandidaten bleven over. Helaas stelde Meppel de bevolkings-

prognoses naar beneden, waardoor de woningen er voorlopig niet komen, en dus de leeflandbouw ook niet nodig is. De plannen gaan de ijskast in. Maar de ideeën zijn nog steeds bruikbaar, benadrukt de ambtenaar. En ze gaat in ieder geval proberen een van de twee ondernemers toch te laten starten. Alleen moet die zijn klanten dan van verder weg halen.

>> **Waarom heeft Meppel gekozen voor stadslandbouw bij de uitbreiding van de stad?**

'Het gebied waar we wilden uitbreiden, de Nieuwveense Landen, is nu nog een open agrarisch gebied. Uit een inventarisatie onder belangengroeperingen, politici en bewoners bleek dat er heel veel waardering is voor het

gebied. Zo kwamen we erop om woningbouw en landbouw te integreren. Het gebied bestaat uit lange smalle kavels en die wilden we behouden. Daarom hebben we gekozen voor een vingerstructuur (zie kaartje), waarbij geen enkele woning verder dan 300 meter van een weiland afzit. En juist omdat de landbouw zo dicht bij de bewoners is, vonden we dat een bedrijf niet met gif mag spuiten, dus kwamen we al snel bij een biologisch bedrijf. Voor ons is dit een goedkope manier om zoveel groen in de stad te onderhouden.'

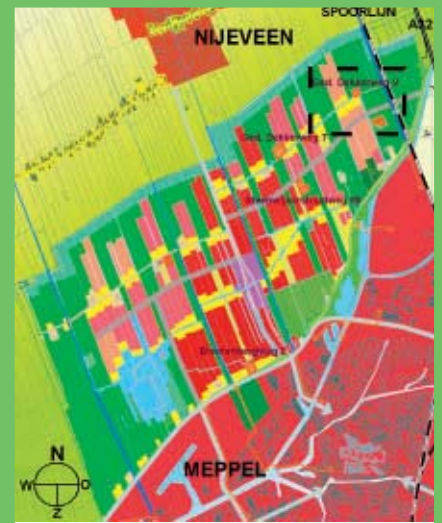
>> **U gebruikt de term (be-)leeflandbouw. Waar komt die vandaan?**

'Voor een gewoon agrarisch bedrijf is landbouw tussen woningen in natuurlijk niet renda-

Meppel als voorbeeld voor stadslandbouw

Wageningen UR heeft zeer recent de Stadslandbouwgids uitgebracht. Hierin staan vier cases van multifunctionele landbouw in of aan de grens van de stad, met aanbevelingen voor ondernemers en andere betrokken partijen om zo'n vorm van landbouw tot een succes te maken. Meppel is een van de cases.

Stadslandbouw biedt voordelen voor zowel de gemeente, de ondernemer als de burger. De ondernemer heeft zijn klanten om zich heen wonen. Het is ook prettig ondernemen omdat hij weet voor wie hij produceert, het biedt afwisseling en arbeidsplezier. Voor de gemeente vormt stadslandbouw een unieke en vaak goedkope oplossing voor beheer van het groen en er ontstaat een levendig, afwisselend stadslandschap. Ook blijkt dat wonen in het groen de huizenprijzen verhoogt, met een hogere OZB tot gevolg. Voor burgers biedt de stadslandbouw de mogelijkheid direct in de woonomgeving te recreëren. Voedsel, natuur en mens worden zo verbonden.

bel, dus moest het landbouw zijn met iets erbij, gericht op de bewoners. Zo krijg je een unieke beleving van de landbouw voor de bewoners, vandaar die term (be-)leeflandbouw.

>> Zag iedereen binnen de gemeente deze vorm van landbouw gelijk zitten?

'Er was in het begin heel veel scepsis. Het is ook moeilijk je iets voor te stellen bij een (be-)leefboerderij. Het kan om van alles gaan, zoals een zorgboerderij, een zelfplukbedrijf of een bedrijf dat wol verwerkt. Maar niemand weet wat er echt op een boerderij speelt. Daarom heb ik in het begin de politici en ambtenaren in een bus gezet en zijn we naar bedrijven gegaan die ook al zoiets doen.'

>> Ging het daarna beter?

'Je moet continu scherp blijven op wat er gebeurt. Voor je het weet is een (be-)leefboerderij weer een gewoon agrarisch bedrijf met een neventak, waardoor ook intensieve veehouderij mogelijk wordt. Maar je kan veel meer als gemeente dan je denkt. Je kan in het bestemmingsplan of in de milieuvergunning verwijzen naar een wettelijke regeling. Bij de milieuvergunning van industrie zeggen we altijd dat die moet voldoen aan bepaalde wetgeving, maar bij landbouw doen we dat eigenlijk nooit.

Wij nu wel, met een verwijzing naar de wettelijke regeling voor de biologische landbouw.'

>> Kan iedere gemeente met jullie concept aan de slag?

'Een gemeente heeft vaak geen grond. Het is heel luxe dat wij dat wel hebben. De uitbreiding gebeurt grotendeels op eigen grond. En vaak strandt zo'n plan in luchtfietseriej. Dan is de landbouw zwaar gefinancierd en krijg je zwakke bedrijven waar altijd geld bij moet. Daarom wilde ik een ondernemer die het zelf gaat doen. Dat dwingt de ondernemer ook tot creatief nadenken over hoe hij het kan bolwerken. Dat betekent dat je al vroeg contact moet hebben met de ondernemers. Wij maken het mogelijk dat de ondernemer een bedrijf kan starten, maar de ondernemer moet het doen. Je moet daarom als gemeente niet vooraf de bestemming willen regelen en dan verwachten dat de ondernemers zich hierin voegen. Je moet weten wat ondernemers willen en vervolgens regel je het bestemmingsplan.'

>> Wat hebben jullie geregeld in het bestemmingsplan?

'Vaak is de bestemming agrarisch. Bij een combinatie van bestemmingen voert altijd één

bestemming de boventoon. Het is bijvoorbeeld agrarisch met een beetje zorg, of zorg met een beetje agrarisch. Je wil ook niet alles, je wil geen boerderij met rode lampjes. Daarom hebben wij Land & Co gevraagd om met een juridische term te komen voor de (be-)leefboerderij.'

>> Vind je dat meer gemeenten op deze manier moeten uitbreiden?

'Als er een forse uitbreiding nodig is op korte termijn is het misschien beter om op de traditionele manier in schillen uit te breiden. Maar van mij mag de bestemming (be-)leefboerderij als concept best meer bekend worden over heel Nederland. Dan ziet men dat er meer mogelijk is dan alleen landbouw of alleen zorg. Dan zie je dat je dingen kunt combineren en hoe je dat moet doen.'

>> Wat betekent (be-)leeflandbouw voor uzelf?

'Ik vind het persoonlijk heel essentieel voor het contact tussen burger en landbouw. Dat je weet waar voedsel vandaan komt. Als je niet weet hoeveel werk het kost om een liter melk of een brood te produceren, gooi je het makkelijker weg, terwijl respect voor voedsel volgens mij een kernwaarde is.'

Meer informatie: Arjan Dekking, t 0320-291624, e arjan.dekking@wur.nl

De Stadslandbouwgids is te downloaden van www.waardewerken.nl/Downloads/index.asp